

TRECUT

NEATINS PRIN FLĂCĂRILE UNUI EV APRINS

Avem în față almanahul Luceafărul din anul 1984, redactat sub îndrumarea unui nume dispărut din lumea literară NICOLAE DAN FRUNTELATĂ și responsabilitatea celui care a intrat în politică Mihai Ungurianu. În articolul de fond „EXISTĂ O GENERAȚIE LABIȘ”, nesemnat, ni se spune : „*Generația Labiș este o realitate pentru literatura română, fie că ea este numită așa, fie că este numită generația Nichita Stănescu, fie Ion Gheorghe și așa mai departe. Foarte productivă, ea a ocupat...primul loc în creația contemporană...Primul din această generație a fost consacrat...Nicolae Labiș...Unul dintre ei este Nichita Stănescu*”. Fiind vorba de nici un an de la stingerea lui Nichita, câțiva dintre colegii de redacție – și de generație,- au umplut 12 pagini cu amintiri legate de acesta, scrise întradevăr cu har textualist, din care transpare o stare tulburătoare a unor trăiri de „boemă comunistă”, a unor „săraci” material, care , mai întâi trăiau ce scriau și apoi scriau ce-au trăit. Amintirile legate de Nichita permite fiecăruia încă un exercițiu lingvistic al stilurilor, toate însă de suprafață, cu referiri doar la trăiri cotidiene care n-au vizat adâncimi, starea existențială, a lor și a semenilor în mijlocul cărora trăiau, adică a **Neamului aflat sub obroc**. Nimic despre rolul scriitorului în cetate, deloc viziuni asupra istoriei și mai ales către viitor, nici o neliniște privind „redescoperirea trecutului”. Nici o întrebare despre „ce-i în lume azi”, care este starea culturii și a educației, ce-a pățit elita neamului sub ocupația sovietică și mai ales în „experimentul marxist”, ce se spune pe piață și ce nu. Niciodată scriitorii acestei generații n-au fost preocupați de starea oamenilor, a fraților lor, a părinților, a bunicilor, a muncitorului, a țaranului și mai ales a intelectualului redus la executant docil fără opinie. Nimic din toate acestea; nu numai în aceste mici însemnări dar nici în operele lor. Asta pentru că generația a fost „plătită” să cânte osanale, începând cu strofa manifest: „*Trăim în miezul unui ev aprins/ și-i dăm a-nșuflețirii noadtre vamă./ Cei ce nu ard împătimiti ca noi,/ în flăcările sale se destramă!*” Și așa a fost...Elita neamului a fost decimată în închisorile comuniste când alde Andrițoiu își ptreceau nopțile în bolgii, ducându-l pe tânărul moldav, cutremurat de „Moartea căprioarei” în neființă. Flăcările comuniste au omorât pentru vecie încăodată căprioara de pe

hârtie, cum făcătura „Mitrea Cocor” aproape că l-a anulat pe marele dezvăluitor a lumii lui Ștefan cel mare. Trăirea bezmetică în miezul aceluia ev năpraznic a făcut să nu mai aibă nici o valoare moartea niciunei căprioare, cum caii au fost distruși iar dragul de pământ și de codrii lui Eminescu s-a stins și datorită unei alte viziuni asupra vieții adusă și de către scriitorii realismului socialist. Despre credința divină, despre strămoșii daci, despre spiritul național, plin și cu adevărat înflăcărat în tinereții ostași care s-au aruncat peste Prut în 1941 ca leii să aducă Basarabia și Bucovina înapoi acasă...nici o literă, în miile de tomuri scrise acum pe bandă. Răspunderea la „comanda socială” a anulat această generație care a prins **nada urii de clasă**, a minciunii că întotdeauna adevărații poeți și scriitori ai țării au fost numai **de stânga**, că „**au urât** moșierimea și burghezia și **au ținut** numai cu oamenii săraci .Fumul mocnit, ieșit din vreascurile poeziei lui A.Toma, Beniuc, proza săracăcimii lui Z.Stancu, zicerile lozincarde ale alogenilor repeziți să scrie pre românește, culminând cu ditirambele odelor ploconitoare ale unui A.Păunescu și C.V.Tudor au acoperit și înăbușit glasurile lui Eminescu, Blaga, Rebreanu,Goga, Arghezi, V.Voiculescu, Aron Cotruș, Radu Gyr, Nichifor Crainic, Vlad Delamarina ajungându-se până acolo încât un neica nimeni de pe la Râmnicu Sărat, pe numele lui de rușine Florin Condurățeanu, să declare acum ritos: „**nu vi se pare că poezia „Iarna pe uliță” a lui Coșbuc e astăzi penibilă”?** Acest curent literar propagandistic a creat o armată de obedienți, unii care și acum o duc bine, al căror nume n-au dispărut de pe piața culturală, ba și-au găsit locul în **a zice** tot felul de texte fără a **spune** ceva care trebuie acum imperios neamului, cum poate Nichita ar fi făcut-o cu toată dăruirea. Mulți dintre ei, -cei care mai trăiesc fizic,- stau neclintiși în cele patru volume „Scriitorii români de azi” adunați și căprăriți de unul dintre ei, și el fiu de țărani, precum un Nicolae Velea, Fănuș Neagu, Ion Gheorghe, Nicolae Stoian, Al.I.Ghilia, Lăncrănjan, Marin Preda (cel cu „Desfașurarea”), Ion Brad, Andrițoiu, Mihail Cozma și pleava făcătorilor de lozinci versificate, de care sunt pline revistele literare și suplimentele literare ale Scânteii tineretului din acea vreme tulbure și dureroasă.

Totuși generația Labiș – cu tot Ionu Gheoghe, care i-a preluat flagul și l-a dus mai departe, până la împotmolirea în

numismatică, în care „și-a apucat urechile” – a avut și...”aripa” lui Nichita Stănescu, atât în lirică precum și în proză. Acum, la distanță bună de atunci, se vede clar că „aripa era trup” care a continuat să rămână drept, - mai ales pe dinăuntru -, în el cu tot ce **s-a adunat din neam în neam**, în succesiunea generațiilor, cu exprimarea lor inconfundabilă. „Inscripție pe piatra de hotar” a lui Geo Dumitrescu, „Eminescu” controversatului Marin Sorescu, micile tresăriri lirice ale nevăzutului Cezar Baltag, „Vânătoarea regală” a lui Ștefan Augustin Doinaș, lirica „prozastică” a Anei Blandiana, care a exprimat-o profund și deosebit pe ardeleanca Otilia Valeria Coman, (fiica țaranului Gheorghe Coman, închis de comuniști), dar mai ales glasul cu totul aparte al lui Nichita Hristea Stănescu, rămas limpede pe dinăuntru, precum bunicul său țaranul oier Hristea Stănescu de lângă Ploiești, căruia i-a preluat numele venit de la grecescul Hristus, ajuns la noi sub forma Mântuitorului HRISTOS, arată că cine a avut har divin și legătură cu țărâna mamă a creat ceva pentru zestrea neamului., întru eternitate.

Nimeni ca Nichita nu și-a păstrat **adâncul daco-get** și mai ales în taină **credința ortodoxă**. Când imberbul „pușt genial” și-a aruncat pumnul proletar spre cer cu amenințarea „*Trăim în miezul unui ev aprins/ și-i dăm a-nsuflețitii noastre vamă./ Cei ce nu ard dezlănțuit ca noi,/ în flăcările sale se destramă*”! Nichita cădea în genunchi pe pietrele părăsite ale mănăstirii Putna și striga în pustiu: „**Mă mut în lup,/ Sfântă maică Putna,/ tu biserică de piatră/ care ai născut din mâinile două/ ale lui Ștefan cel Mare,/ care stătea în genunchi/ și cu ochii la cer...// De durere, de singurătată,/ de grijă pentru țară/...iată-mă vin la tine,/ cu tristețile ciorghine, cu privirile dulbine,/ cu vorbirile haine/ și cu oasele mulțime/ ca să mă iubești pe mine/ care una sunt cu tine**”... Amintindu-și de animalul Carpaților, devenit emblemă pe stagul daco-geților, zice: „**Voi lupilor, clopote la Putna de piatră/ de veche vechime,/ pentru zidirea ne-ngenunchiată,/ mă mut în voi și mi-e bine./ Ca să se știe că nu au murit/ bărbații în această țară/ și nici ce e vechi, ce e mit/ și nici ce se naște a doua oară”! (Aviz patapievicilor!)**

Prin acest poem „Mutarea în lup”, ca și prin inegalabilele poeme „Cohortele romane” și „Un pământ numit România” Nichita Stănescu a trecut drept, întreg și de neatins de

flăcările evului zănatic, întors pe dos de himerele marxiste. Istoria, neamul și credința i-au dat forța de exprimare unică care l-a așezat în a doua policioară de valori după Eminescu, după cum s-a exprimat exegetul său Alexandru Conde-escu: *„La distanță de un veac de literatură, prin rolul de novator a viziunilor și a stărilor limbajului poetic, importanța apariției în poezia română a lui Nichita Stănescu e comparabilă cu cea a lui Eminescu pentru poezia noastră clasică”*.

Traian Bădulescu - Șuțeanu

VISUL UNEI NOPTI DE IARNA

Aparea in stelele dintate
 chipul tau de atunci, numai contur.
 Noptile mele, in noptile mele.
 Stau lungit pe zapada, privirea
 imi hoinarea printre cetini, in jur,
 si nu-mi era frig. Dimpotriva,
 abuream tot ca o paine alba.
 Stelele ma priveau curioase.
 O,tu, carne a mea visatoare,
 O,voi, fosforescentelor oase!
 Tot viitorul calatorea, calatorea,
 de sus, de sub norii cei nevazuti,
 pe fulgii cei albi, caci ningea,
 dragostea mea i-apasa, apasa,
 si ei nu se topeau de suflare.
 Pan' la genunchi mi s-ar fi scufundat
 picioarele,
 dac-as fi vrut sa calc peste ghiata,
 pan' la cot mi-ar fi intrat mana,
 dac-as fi vrut sa ma sprijin mai bine
 de trunchiul bradului de langa mine.
 Dar eu abuream trantit in zapada

ce se topea, mi se topea sub trup.
 Apoi se topea pamantul si piatra
 si m-as fi agatat de cer,
 dar mi-era tema ca-l rup.
 Astfel ajungeam in fundul pamantului,
 taind, cu trupul meu, con de vulcan.
 Stelele, capete fara trup,
 ma iubeau, lunecand simultan
 pe-o secunda cat ora, pe-o ora de-un an.
 E iarna, si eu stau intins, pe sub cetini,
 si miezul de lava il iau si il pun
 sub crestet si tot nu adorm,
 si, intruna,
 din mine spre tine
 rasar si apun.

T I N E R I I

(imagini din Franta),

Se saruta, ah, se saruta, se saruta
 tinerii pe strazi, in bistrouri, pe parapet,
 se saruta intruna ca si cum ei insisi
 n-ar fi decat niste terminatii
 ale sarutului.

Se saruta, ah, printre masinile-n goana,
 in statiile de metrou, in cinematografe,
 in autobuze, se saruta, in disperare,
 cu violenta, ca si cum
 la capatul sarutului, la sfarsitul sarutului
 n-ar urma decat batranetea proscrisa
 si moartea.

Se saruta, ah, se saruta tinerii subtiri
 si indragostiti. Atat de subtiri, ca si cum

insangerate

ar ignora existenta painii pe lume.
 Atat de indragostiti, ca si cum, ca si cum
 ar ignora existenta insasi a lumii.
 Se saruta, ah, se saruta ca si cum ar fi
 in intuneric, in intunericul cel mai sigur,
 ca si cum nu i-ar vedea nimeni, ca si cum
 soarele ar urma sa rasara
 luminos
 abia
 dupa ce gurile rupte de sarut si

 n-ar mai fi in stare sa se sarute
 decat cu dintii.

C A N T E C

mele,

inbratisare

cuvinte

E o intamplare a fiintei mele:
 si-atunci, fericirea dinlauntrul meu
 e mai puternica decat mine,decat oasele

 pe care mi le scrasnesti intr-o

 mereu dureroasa, minunata mereu.
 Sa stam de vorba,sa vorbim, sa spunem

 lungi, sticloase, ca niste dalti ce despart
 firul rece de dalta fierbinte,
 ziua de noapte, bazaltul de bazalt.
 Du-ma, fericire, in sus si izbeste-mi
 templele de stele pana cand
 lumea mea prelunga si in nesfarsire
 se face coloana sau altceva
 mult mai inalt, si mult mai curand.
 Ce bine ca esti, ce mirare ca sunt!

amestecandu-se,

**Doua cantece diferite, lovindu-se,
doua culori ce nu s-au vazut niciodata,
una foarte jos, intoarsa spre pamant,
una foarte sus, aproape rupta
in infrigurata, neasemuita lupta
a minunii ca esti, a intamplarii ca sunt.**

MUTAREA IN LUP

**Ma mut in lup,
sfanta maica Putna,
tu, biserica de piatra
care ai crescut din mainile doua
ale lui Stefan cel Mare,
care statea in genunchi
si cu ochii la cer.**

**De durere, de singuratate,
de grija pentru tara,
de anume,
de ciudata boala
de organe tinute in afara trupului
si anume codru verde,
in care toamna se pierde
in care lupii, corbii,
cu un nume zic,
zapezii, ierbii.**

**Ma mut in lup,
sfanta maica Putna.
in turla ta zidita de maini**

invidiate astazi de stafii;
vin si ma atarn,
dar nu bat ding-dang,
ci urlu,
pentru ca in turla ta
nu bat clopote,
ci bat lupii.

De singuratate.
de dare cu tara,
iata vin la tine
cu tristetile ciorchine,
cu privirile dulbine.
cu vorbirile haine
si cu oasele multime
ca sa ma iubesti pe mine,
pe mine si doar pe mine
care una sunt cu tine.

Loc sfant, loc stravechi,
piatra cazuta din luna,
pentru ca in loc de inima
Stefan cel Mare,Domnul,
tine de ibovnica
un inel
si un miel
si un ciobanas,
subtire, gingas,
si-o turma de oi
pascuta-n zavoii
si vreo doi dusmani,
mult mai ortomani,
la apus desoare,

vrand sa mi-l omoare-
nu pot sa-l omoare.

Sfanta maica, sfanta,
de din piatra blanda
si incondeiata,
tot cu tara toata,
in ajund de Paste,
pe cand murgul paste,
a lui Alimos
din tara de jos.

Sfanta maica Putna,
nu-mi plac lupii,
nici zapada cu urme
de labe de animal.
Ma mut in lup
pentru ca este vremea
schimbarii lupilor
in clopote.

Inainte de a ma naste
mi s-a povestit viata mea de acum,
incat, pe negandite, am devenit ea;
am devenit totuna
cu povestea vietii mele
si din ascultator am devenit

ascultat;

si deodata, eu insumi,
am fost cel care povestea,
fiind inca de pe atunci
de mine insumi strigat,
ca sa ma aud cu urechea de acum.

..Voi, lupilor, clopote de carne,
 eu limba voastra sunt;
 coastele mele-s perete de arme
 cu tevile-n cer din pamant.
 voi, lupilor, semn de victorie
 platita cu insumi, platita cu insuti,
 ochi dublu in memorie,
 amestecand plansu-mi cu plansu-

ti.

piatra,

Voi, lupilor, clopote la Putna de
 de veche vechime,
 pentru zidirea ne-ngenunchiata,
 ma mut in voi si mi-e bine.
 ca sa se stie ca nu au murit
 barbatii in aceasta tara
 si nici ce e vechi, ce e mit
 si nici ce se va naste
 a doua oara.

Sfanta maica Putna,
 ma mut in lup;
 in numele oilor ma mut in lup,
 ca sa nu mai fie trist ciobanul,
 care-;i ridica aleanul
 intr-o luna cat tot anul;
 luandu-mi nuntasi
 brazi si paltinasi,
 preoti – muntii mari,
 paseri – lautari;
 pasarele mii

si stele facii.

Nichita Stanescu